

VIDANYTT

EN TIDNING FRÅN SVERIGES STÖRSTA SÅGVERFSKONCERN TILL DIG SOM ÄGER SKOG. NUMMER 1, 2024

EFTER 80 ÅR I SKOGEN

Ann-Marie lever och andas
Fågelhems historia

"KONSTIGASTE ÅRET JAG UPPLEVT"

Karl-Johan Löwenadler om en marknad i obalans

VINTERNS VACKRASTE FÅGLAR

nr.1

Från Småland till Australien

6

8. Rapport om mångfald

Ny forskning tyder på positiv utveckling inom biologisk mångfald.

10. Rapport från marknaden

Karl-Johan Löwenadler analyserar världsläget.

14. ”Våga slutavverka”

Virkesinköpparen Filip Lann ger råd till skogsägare som gallrar för mycket.

16. Ann-Marie förvaltar arv från 1300-talet

Gården Norra Fågelhem utanför Vimmerby har anor från heliga Birgittas far – och drivs idag av Ann-Marie Pettersson.

18. Störst i koncernen

Vi besöker Vida Borgstena, ett toppmodernt sågverk i Borås kommun.

20. Vintervingar

Även vintern är en spännande årstid för fågelvänner med öppna ögon och öron i skogen.

22. Dags att deklarerat

Skatterådgivaren Viktor Carlström delar med sig av sina bästa tips.

VIDANYTT

KONTAKT: Vida AB, Box 100, 342 21 Alvesta. Telefon: 0472-439 00
PUBLICERINGSANSVARIG: Joanna Kron
TEXT OM INGET ANNAT ANGES: Joanna Kron, Jennie Dahlqvist, Anders Hofvergård

DESIGN: Byn Kommunikationsbyrå, Norrköping.

TRYCKERI: TelloGruppen AB

PAPPER: Omslag: 200 g Amber Graphic
Inlaga: 120 g UPM Fine

FOTOGRAFER I DETTA NR:

Omslag: Unsplash/
Noah Silliman.
Eddie Andersson,
Joakim Lundbäck
Johan Nordström
Elliot Soprani,
Martina Wärenfeldt.
Shutterstock, Unsplash

Ett Vida

På Vida är det viktigt att alla jobbar åt samma mål, oavsett funktion eller var i organisationen man jobbar. Det är vad vi kallar ”Ett Vida”. Genom teamkänslan tror vi att arbetsglädje skapas, man tar större ansvar för sitt område och känner engagemang.

”Ett Vida” och gemensamma mål är något som vi också vill skapa tillsammans med våra entreprenörer och åkare. Genom att Vidas entreprenörer känner gemenskap och stolthet får du som skogsägare det bästa tänkbara jobbet utfört i den skog som du under så många år, och kanske till och med generationer, förvaltat.

Under 2023 frågade vi våra entreprenörer hur stolta de är över att jobba för Vida. På en 10-gradig skala fick vi betyg 9,12. Det är ett fantastiskt resultat som vi jobbar varje dag för att förvalta och förbättra. Vi gör det genom tät dialog, inkludering och att visa omtanke. Vår grundtanke är att vi ska växa tillsammans med de entreprenörer som vi valt att jobba med.

I ”Ett Vida” vill vi att även du som skogsägare ska känna dig inkluderad. Vi har samma mål att få ut så mycket sågbart timmer som möjligt ur svenska skogar för att förse världen med ett hållbart byggmaterial. Vi är beroende av varandra. Vi av skogsägarna för att få tillgång till råvara, och skogsägaren av Vida för att sälja och få ut trävarorna där de värderas högst på den globala marknaden. Även det ett förtroende vi jobbar varje dag för att förvalta.

Alla experter bedömer att 2024 kommer att få en trevande start. Men när det är som knivigast på marknaden, då anstränger vi oss ännu hårdare. Vi är snabbfotade och flexibla för att sälja trävarorna till den mest lämpade marknaden. Så för dig som skogsägare kan du alltid lita på att vi har en god affär för ögonen, både för dig som skogsägare men också för oss som bolag. Det är ”Ett Vida”, vi är ett team! 📈

Hur stolta är våra entreprenörer över att jobba för Vida? På en 10-gradig skala fick vi betyg

9,12

MÅNS JOHANSSON
Koncernchef Vida AB

Koncernchef sedan 2019, nu även president för Canfor Europe.

Vida kommer på sitt sågverk i **Hjältevad** investera för att ha möjlighet att öka produktionen från dagens 300 000 m³/år till 420 000 m³/år. Det är en stor satsning som innehåller ett nytt hyvleri. Hyvleriet är en **högkapacitetsanläggning** med den senaste tekniken. Det är konstruerat för att på ett effektivt sätt kunna ta hand om träråvara och möta kundkrav från Vidas samtliga marknader.

Investeringspaketet innehåller utöver hyvleri även panna, magasin och virkestorkar. Investeringen kommer landa på närmare 700 miljoner kronor.

Hedersdoktor

För sina gärningar inom den svenska skogs- och träbranschen har fakulteten för teknik vid Linnéuniversitetet utsett Vidas tidigare vd Christer Johansson till ny hedersdoktor.

Hedersdoktor är en titel som tilldelas en person som gjort framstående vetenskapliga insatser eller på annat sätt främjat forskningen vid universitetet.

Stor produktion av förnybara produkter

I Hok finner man Vidas produktion av pellets och stallströ. Fabriken togs över av Vida 2003 och då producerades cirka 25 000 ton pellets och 600 000 stallströbalar. Nu tjugo år senare har produktionen ökat till cirka 65 000 ton pellets och 2 500 000 stallströbalar. Under 2023 investerades det i tre nya pelletspressar vilket möjliggör fortsatt utveckling.

I och med dessa volymer är Vida troligtvis Sveriges största stallströ-producent och en av de största producenterna av pellets.

Vida satsar på förnybart drivmedel

Vida har tagit ett beslut som innebär att i steg 1 ska minst 50% av drivmedlet i de truckar i koncernen som inte går på el, drivas av HVO100. HVO står för Hydrerad Vegetabilisk Olja och är ett förnybart drivmedel för dieselmotorer. Att tanka HVO100 i befintliga dieselmotorer minskar klimatpåverkan med uppemot 90% tack vare att det sänker det totala koldioxidutsläppet. På sikt ska Vidas alla fordon drivas av fossilfria drivmedel. Detta är ett steg för Vida att nå sina ambitiöst ställda klimatmål.

SPONSRING

Vida är inget vanligt företag. Vi vill ta ansvar för platserna vi finns på, och verka för en levande landsbygd där man kan leva och bo på samma villkor som i övriga Sverige. Vi tar vårt lokala engagemang på allvar och vi försöker fördela vår sponsring på ett så klokt och rättvist sätt som möjligt.

Vi kan inte vara med och stödja allt. Därför har vi klara mål med vår sponsring – vi ska uppfattas som en positiv kraft i vårt verksamhetsområde och

bidra till en levande landsbygd. Vi vill också skapa kännedom och stärka vårt varumärke. Sponsringen ska vara till nytta för företaget, våra medarbetare och/eller våra kunder, leverantörer och samarbetspartners.

Därför sponsrade vi runt 80 föreningar 2023 och inför 2024 har vi redan godkänt över 60 ansökningar. Det är ett av våra sätt att ge tillbaka till orterna vi finns och verkar på!

VÄLKOMMEN TILL EN KOSTNADSFR

DIGITAL SKOGSÄGARSKOLA!

Ny med skog?

Hur ska jag ta hand om skogen? Vad behöver jag hålla koll på och vad betyder alla skogstermer? Hur ska jag planera över året – och inför framtiden?

I Vidas digitala grundutbildning i skogsbruk får du som är nybliven skogsägare möjlighet att lära dig mer om skogsbruk helt i din egen takt – och få många goda råd på köpet.

Vi ses i skogen – på nätet:
www.vida.se/skogsutbildnings-form-sida/

Scanna QR-koden för att komma till utbildningen.

Från Småland till Australien

När vi bygger ett hus i trä, tar vi nästa steg i en process som började för 80-100 år sedan när någon valde att plantera ett träd. Följ med på en resa hur ett svenskt träd hamnar i ett hus i Australien!

Privata skogsägare spelar stor roll i skyddet av svenska skogar

TEXT: MALIN AGE

H

ur står det till med den biologiska mångfalden i den svenska skogen? Det har forskarna Mats Hannertz och Per Simonsson analyserat i sin nya rapport "Biologisk mångfald i skogen – Tillstånd, trender och miljöarbete". De positiva trenderna fortsätter, men det finns mer att göra, visar deras sammanställning.

– Vi ser att vissa arter minskar något på grund av skogsbruket, men det är viktigt att förstå att det inte är fråga om någon massutrotning, som man ibland kanske kan tro när man lyssnar till debatten, säger Per Simonsson.

Han är biolog och har arbetat med naturvård i närmare femtio år och doktorerat vid Sveriges Lantbruksuniversitet och har skrivit rapporten tillsammans med Mats Hannertz, som är doktor i skogsgenetik samt jägmästare. Det kan vara svårt att bedöma om till exempel svampar, lavar och insekter blir fler eller färre, och tillgången till historiskt material är begränsat. Det gör att vi faktiskt vet ganska lite om hur mångfalden i skogen har utvecklats. Dessutom gör ny teknik, som DNA-analyser, att många nya arter upptäcks.

Det som däremot går att undersöka, är de miljöer och strukturer som olika arter behöver. Och där är siffrorna tydliga. Sedan mitten av 1990-talet när den nya skogspolitiken infördes, har mängden död ved ökat, det blir fler gamla lövträd och mer areal av gammal skog. Men skogarna har även blivit tätare. Det kan gynna vissa arter, men de som vill ha ljus – till exempel bärris och renlavar – trivs inte lika bra.

För att gynna den biologiska mångfalden tycker Per att staten borde ta större ansvar och skydda mer skog.

– Idag är ungefär sex procent formellt skyddat, men hälften av dessa områden ligger ovanför den fjällnära gränsen. De frivilliga avsättningarna som privata skogsägare gör, är lika omfattande som det som staten skyddar, och jag tycker att staten borde kunna göra mer.

Per tycker också att man som skogsägare ska sträva efter att skapa ett varierat bestånd:

– Blanda träslag och jobba mer med självföryngring genom att lämna frötallar för att gynna mykorrhiza-svamparna, det är mitt råd! 🌲

RÖDLISTAN

TEXT: MALIN AGE

Den svenska rödlistan sammanställs av SLU Artdatabanken vart femte år och ska vara en bedömning över enskilda arters risk att dö ut. Men vad betyder det när en art listas?

I Sverige är det SLU Artdatabanken som sammanställer en så kallad rödlista för till exempel mossor, insekter och ryggradsdjur. För att hamna på listan krävs det att arten har en liten population eller att den minskar i antal just nu, i en nära framtid eller under de senaste 10–20 åren.

– Rödlistan är en jätteviktig kunskapskälla. Det är ett enormt arbete som ligger bakom. Men det är viktigt att komma ihåg att den bara mäter när en art minskar från en nivå till en annan, och misstolkas ofta, säger biolog Per Simonsson.

Att platsa på rödlistan innebär alltså inte en omedelbar risk för utrotning. Därför finns även vanliga arter, som kråka och björktrast, med.

– Man kan få höra att 2 500 rödlistade arter hotas av det svenska skogsbruket. Men om man analyserar de siffrorna ser man att många arter inte alls är beroende av skog, och att arter som förvisso minskar, men som fortfarande är vanliga, är listade, säger Per.

I Sverige finns det ungefär 30 000 arter som lever i skogen. Av dem är det idag totalt 18 arter som lever i barrskog och som är akut hotade.

– Man måste vara noga med hur man använder siffrorna så att vi pratar om rätt saker och kan göra rätt insatser för att gynna den biologiska mångfalden, poängterar Per, och fortsätter:

– Rödlistan ger en ganska ofullständig bild av den biologiska mångfalden. För att kunna följa trender behövs även andra mätare. Kanske borde det inrättas en "grönlista", en lista över arter som ökar också? 🌱

NEGATIVT FÖR:

Större svartbagge

Upis ceramboides

En 14–19 mm lång skalbagge med långsträckt kroppsform som är listad som "Starkt hotad" i rödlistan.

– Den är svårspridd och behöver stora mängder död lövverk för att trivas. Idag verkar det inte lämnas tillräckliga mängder för att gynna svartbaggen, säger Per.

POSITIVT FÖR:

Större flatbagge

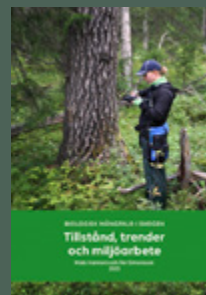
Peltis grossa

En 11–19 mm lång, mycket bred och påfallande platt skalbagge. Den har gått från att listas som "Sårbar" i rödlistan till att nu vara "Nära hotad", som är en lägre bedömning.

– Arten utnyttjar det förändrade skogsbruket, och gynnas starkt av de högstubbar som man numera ofta lämnar vid avverkning, säger Per.

Ladda ner rapporten

Rapporten "Biologisk mångfald i skogen – Tillstånd, trender och miljöarbete" är skriven av Mats Hannertz och Per Simonsson på uppdrag av Skogsindustrierna. Slutsatser och åsikter i rapporten är författarnas egna. Rapporten går att ladda ner eller beställa på skogsindustrierna.se

Scanna QR-koden och ladda ner rapporten

Är det balans mellan utbud och efterfrågan?

2023 har nog varit det konstigaste år jag upplevt under mina 30 år i branschen. En ordentlig timmerbrist där vi inte ens kan hålla våra verk med råvara och i andra änden kunder som ser sina marknader och volymer nästan halveras och priser som sänks månad för månad trots att kronan tappat i värde.

Hur som helst så känns det som att vi prismässigt har bottnat och att det kanske rent av redan nu produceras mindre än den totala konsumtionen. De flesta köpare i världen går in i 2024 med väldigt små lager och även hos producenterna är lagren små. Så den timmerbrist vi nu ser kan faktiskt hjälpa oss att få till en positiv prisutveckling under första halvan av 2024.

SVERIGE

Hemmamarknaden är nog den marknad i Europa som fått mest stryk under 2023. Nybyggnation gick ned med 60-70% och bygghandeln har tappat cirka 20-30% i volym. Vi har tappat cirka 10% volym på Sverige i 2024 mot 2023. Att det inte är en större minskning beror på att vi breddat vår kundbas rejält under 2023-2024.

Sverige kommer fortsatt vara kämpigt under 2024 men det är positivt att Riksbanken inte höjde räntan i november och att inflationen sjunker. Men det är långt tills vi ser några effekter av det på nybyggnationen tror jag.

KARL-JOHAN LÖWENADLER
VD Vida Wood AB

Karl-Johan har varit på Vida i 25 år och varit VD för försäljningsbolaget Vida Wood sedan 2019.

Den timmerbrist vi nu ser kan hjälpa oss att få till en positiv prisutveckling under första halvan av 2024.

DANMARK

De ligger lite före oss i konjunkturen. Danskarna är också betydligt positiva än vad våra svenska kunder är och vi ser en ökande nybyggnation, om än på en lägre nivå än toppåren. Vi har ökat vår marknadsandel rejält under 2023, +10% på volymen och detta i en krympande marknad.

Har vi bara vårt lager välfyllt i Alvesta och Ingarp så tror jag vi kan fortsätta ta marknadsandelar även under 2024.

HOLLAND

Holland har varit stabilt för oss under 2023, volymen hittills i år är något mer än förra året. Det finns en stor brist på bostäder i Holland men folk måste också ha råd att bygga nytt. Det var val i november och det kan komma lite subventioner för att stimulera byggandet under 2024. Vi får hoppas på det. Jag tror att Holland har passerat den värsta punkten av konjunkturen och att förbrukningen kommer öka något under 2024.

STORBRIANNIEN

Många importörer har under andra halvåret 2023 slagits om en krympande marknad vilket i sin tur flyttat en stark prispress tillbaka till oss. Storbritannien har de senaste sex månaderna varit den marknad där det varit störst prispress både från svenska och tyska producenter. Importörerna ligger på relativt små lager så här kommer det finnas ett behov av att fylla på lagren så fort kunderna är trygga med att priserna inte sjunker mer. Industrikunderna har det lite kämpigare, de har levt länge på en stor orderstock. Men nu har de flesta

kommit ikapp med produktionen och då är det en ny verklighet med ett tapp på ca 25-30% av vad de producerat tidigare. Många kunder säger att de tror på en återhämtning under andra halvan av 2024. Men om det är en önskan snarare än vad de verkligen tror får framtiden utvisa.

MELLANÖSTERN/NORDAFRIKA

I Egypten har man inte överdrivet stora lager så förhoppningsvis kan vi kanske få lite bättre marginaler om konsumtionen håller i sig och de har tillgång till dollar. Saudi har hackat rejält under hösten, små volymer och låga priser. Libyen har kommit tillbaka som köpare, så en större del av våra Saudiaffärer har vi under hösten flyttat över från Saudi till Libyen. Algeriet har gått väldigt bra under hela 2023 och förhoppningsvis kommer det fortsätta även under 2024. Även om det finns en liten risk att myndigheterna drar in importtillstånden, vilket har hänt tidigare och då blir det tvärstopp på alla export till Algeriet.

JAPAN/ASIEN

Kina har varit lite positivt under hösten och de har köpt ganska rejäla volymer från Sverige. Det har gett svenska producenter möjlighet att balansera sina lager när andra marknader minskat sina inköp. Japan har rullat på ganska bra under Q3 och Q4. Under första halvåret 2023 så var Japan väldigt avvaktande med sina köp och sänkte sina relativt stora lager. Första halvåret 2024 på Japan känns positivt och den sortens trähus som vi levererar varor till tar fortsatt marknadsandelar i Japan.

Oroligheterna i röda havet har tyvärr gjort många av våra kunder oroliga med tanke på leveranssäkerheten. Det kan göra så att vissa kunder flyttar delar av sina affärer från Europa till Canada som har ett tryggare/stabilare flöde på containers.

AUSTRALIEN

De stora lagren har nu balanserats. Sedan några månader tillbaka är vi i gång med leveranserna igen. Även här har man minskad nybyggnation om än en mindre minskning än i Europa. Vi tror att det kommer bli en ökad byggnation här under 2024. Sen är detta en liten marknad för europeiska producenter, så blir det lite för bra så dränks marknaden med varor och priserna går rätt ner i källaren. Så vi får hoppas vi ser lite försiktigt stigande priser denna gång, så att det inte faller som ett korthus igen.

USA

USA ligger före oss med tanke på konjunkturen, de har inte heller samma energiproblematik som vi har haft i Europa.

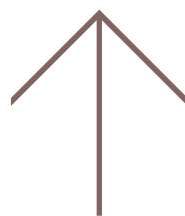
Vi ser att gör det själv sidan/butikerna går bättre än förväntat. Priserna i USA har varit väldigt låga de senaste månaderna trots en minskad produktion i Kanada, och en minskad import från Europa. Jag tror vi kommer få se ytterligare produktionsnerdragningar i Nordamerika om inte priserna blir bättre. Vilket borde ge oss lite fördel med den valutasituation som vi har i dagsläget.

Jag är försiktigt positiv till denna marknad under 2024.

TORSTEN JANSSON

Torsten Jansson är entreprenören med många strängar på sin lyra. Från tillverkning av t-shirts hemma i föräldrahemmet till aktad företagare, och nu även skogs- och vilthängsägare. Vidanytt begav sig till Kosta för att få veta mer om de skogliga investeringarna.

Kosta Outlet och Kosta Boda Art Hotel drivs av affärsmannen Torsten Jansson, som också ligger bakom New Wave Group, sedan 2007 respektive 2009. För att sprida riskerna valde Torsten att 2015 investera även i skog runt Kosta. Dagens fastighet är på cirka 400 hektar, varav 200 hektar är ett vilthägn, och det finns tankar på att utöka beståndet. De övriga 200 hektaren är produktiv skogsmark som bedrivs som professionellt skogsbruk. Markerna är magra och består därför av mycket tall.

SKOGEN SKA GE AVKASTNING

Visionen med skogen är att den ska ge avkastning och ha maximal tillväxt, och att den under tiden ska skötas och se snygg ut. De följer en grön skogsbruksplan och varje

år utförs någon skogsvårdande åtgärd på fastigheten. Utöver skogen som Torsten äger i Kosta har han även investerat i GreenGold. GreenGold är ett bolag som står för värdet av skog som både en ekologisk och ekonomisk resurs och som ska tillhandahålla en attraktiv grön investering genom långsiktigt, hållbart och lönsamt skogsägande som levererar förutsägbart riskjusterad avkastning över tid till sina aktieägare.

Torsten har ingen egen skoglig kunskap och har därför anställt Jacob Nilsson som skogs- och viltvårdsansvarig och tar hjälp av Vida för utförande av åtgärder. Vidanytt möter honom och Emil Jansson som jobbar som Destinationschef, för att prata om skogen och vilthägnet.

TORSTEN JANSSON Entreprenör och skogsförvaltare

Grundare och huvudägare i New Wave Group AB, där bland annat varumärkena Kosta Boda, Orrefors, Craft, Seger, Tenson och Jobman ingår.

”Vida finns lokalt, och fungerar det bra finns det ingen anledning att byta”

Emil Jansson, Destinationschef

– Första tanken med skogen var ekonomisk placering men ganska tidigt kom idén med vilthägn som ett komplement till besöksnäringen i Kosta, berättar Emil.

KOMMA NÄRA DJUREN

2018 invigdes vilthägnet som årligen har cirka 14 000 besökare. Under den första tiden i parken hade man dovhjort, kronhjort, mufflonfår och vildsvin.

– Det var lustigt i början för vi såg att när tyskarna kom till vår park vände de, och det berodde på att vi inte hade älgar, berättar Emil.

Med anledning av det införskaffade man 2020 både älgar och visenter. När älgen introducerades ökade besöken rejält och även pandemin gjorde att besöksmålet fick ett uppsving. Visenterna ingår i ett avelsprojekt där vissa individer skickas till Rumänien där de ska återintroduceras i det vilda.

ETT KRETSLOPP

Vid 4-5 tillfällen per år är det avskjutning i hägnet och allt kött går tillbaka till övrig verksamhet, så som hyttstall, hotellet, Lodgen med mera, vilket genererar ungefär 3 ton kött per år.

– Ett steg i att vidareutveckla verksamheten är att skaffa en egen vilthanteringsanläggning. Då hade vi sluppit att skicka i väg djuren för att hängas och styckas, och sedan få det tillbaka. Då hade all hantering kunnat ske på plats, berättar Jacob Nilsson.

Vida har gjort några avverkningar inne i hägnet, dels för att ta tillvara skogen men också för att besökarna ska kunna se djuren bättre.

– Vi har flest besökare under vår och sommar men det är ju nu på vintern man ser djuren enklare. Det är synd att många inte tänker på det, avslutar Emil. 🌲

2018 invigdes vilt-hägnet som årligen har cirka 14 000 besökare. Under den första tiden i parken hade man dovhjort, kronhjort, mufflonfår och vildsvin.

I början såg vi att när tyskarna kom till vår park vände de, och det berodde på att vi inte hade några älgar, säger Emil

Det finns betydande fördelar:

KOSTNADSEFFEKTIVT:

Att genomföra avverkning vid ett tillfälle blir billigare. Lövskog bör avverkas under vinterhalvåret när träden är lövfria.

MÖJLIGGÖR SKOGS- BRÄNSLE:

Med dagens goda betalning även för massaved och skogsbränsle lönar det sig för dig som skogsägare att avverka även björkbestånd.

MINSKAR STORMSKADOR:

Utglesning av äldre skog leder så gott som alltid till stormskador. År marken dessutom fuktig blir skadorna ofta stora. Här är vinsten med en förnygringsavverkning stor.

OPTIMERAR PRODUKTIONS- FÖRMÅGAN:

Att nyttja markens produktionsförmåga på bästa sätt är viktigt. När man glesar ut äldre skog minskar produktionen och låter man den stå utglesad under längre tid kan man förlora mycket potentiell tillväxt.

”Gallra inte i oändlighet, utan våga slutavverka dina produktionsbestånd av tallskog och lövskog”

Filip Lann, Virkesinköpare

Våga slutavverka

En vanligt förekommande fråga som virkesinköparen Filip Lann får av skogsägare är vad som är nästa åtgärd i äldre tall- och lövskog. Många skogsägare vill gärna gallra en gång extra i stället för att avverka sin skog. Filip vill uppmana skogsägare att våga slutavverka löv- och tallskog.

Skog kan förnygras på olika sätt. Dels genom succesiv utglesning, dels genom förnygringsavverkning och plantering, eller en kombination av metoderna.

När det gäller äldre granskog är beslutet att avverka ofta enkelt för skogsägaren, man är medveten om riskerna som finns med att glesa ut granskog. Men när det kommer till tall är det ofta andra problem som uppstår när man släpper in ljus på marken, framför allt på bördigare marker. Ormbunkar och gräs etablerar sig snabbt och gör att naturlig förnygring inte kommer upp. Vid förnygringsavverkning med markberedning och plantering minskar risken för problemet.

En orsak till att många undviker att slutavverka och plantera tall är på grund av viltbetet, men vi kan se ett trendbrott. Det har planterats betydligt mer tall efter torkan 2018 med bra resultat. En vinst vid plantering är att man kan välja plantor med både hög tillväxt och som lämpar sig för de förhållande som just ditt område har. Vi kan också se att behandling av plantorna mot viltbete de första åren ger positiva effekter.

När det kommer till lövskog har metoden hyggesfritt med plockhuggning varit vanligast förekommande, men Filip betonar vikten av att inte vara rädd för att ta steget mot avverkning när det gäller produktionsskog av löv. Det resulterar oftast i en bra självförnygring

så markberedning och plantering behövs normalt inte. Men skulle du behöva stödplantera så finns numera förädlade björkplantor med hög tillväxt och god kvalitet att köpa.

– Gallra inte i oändlighet, utan våga slutavverka dina produktionsbestånd av tallskog och lövskog. Det går att sköta även dessa skogar med metoden trakthyggeskogsbruk. Forskning visar att du får lönsamhet av att avverka i tid. Vid slutavverkning etablerar du ett nytt bestånd snabbt. Nyttja pionjärträdens förmåga att snabbt bilda nya bestånd, betonar Filip.

Att avverka före den årliga tillväxten möter medeltillväxten är avgörande för att maximera totalekonomin och minimera riskerna. Men när vet man att tiden är inne? – Björken är redo att avverkas runt 50 års ålder då den efter det börjar själv dö, medan tallskogen är mest lönsam att avverka vid 70-90 år. Efter denna ålder minskar trädets tillväxt markant, förklarar Filip.

Han understryker att det inte finns någon ekonomisk vinning i att låta träden stå för länge. Ung skog växer betydligt snabbare än gammal skog. Avverkar du lövskog medan den är frisk får du ofta ett mycket bra uppslag av självförnygring. ⌆

FILIP LANN
Virkesinköpare

Område:
Ljungby

Ann-Marie lever och andas Fågelhems historia

På en vacker skogsfastighet strax utanför Vimmerby sträcker Fräsegård i norra Fågelhem ut sig över 360 hektar – en plats med rötter som sträcker sig tillbaka till 1300-talet. Det är bekräftat att det var här Heliga Birgittas far, Birger Petersson, hade en av sina gårdar så tidigt som år 1307.

Det är på denna historiska plats som Ann-Marie Peterson välkomnar oss med kaffe och lussebullar, omgiven av gårdens bostadsbyggnader med utsikt över sjön Krön.

Ann-Marie är en kvinna fylld av nyfikenhet och positivitet, med en passion för historia och skog. Hennes

engagemang i skogsbruket började redan i unga år, då hennes far lärde henne att plantera.

– Det är en otrolig känsla att få följa skogens utveckling från plantering till avverkning. Att se plantor växa till majestätiska träd ger en oslagbar känsla av tillfredsställelse, berättar Ann-Marie.

Hon och hennes far har alltid behandlat skogen varsamt, med en övertygelse om att den även tillhör djuren. Stora föryngringsytor till förmån för att skapa naturliga gläntor där frösådd kan frodas.

Gården präglas av en varierad skogsmiljö med övervägande tallskog, känd som den vackra

Vimmerbytallen. Men även inslag av granskog och sitkagran vid kantzoner pryder marken. Ann-Marie har till och med experimenterat med lärk och ek på sina marker och har tankar på att introducera douglasgran i framtiden.

Varje sommar träffar hon sin skogsvaktare och virkesinköparna Mark Johansson och Ulf Karlsson för att säkerställa skogens fortsatta välmående. För Ann-Marie är skogen en levande, föränderlig värld som fortsätter att vara en källa till fascination. Just nu ligger fokus på att förbättra våtmarker för att minska markutsläpp, ett bevis på hennes hållbara synsätt gentemot skogen.

PASSION FÖR HISTORIA

Ann-Maries livslånga engagemang för skogen och dess historia är lika djupt rotat som tallarna i Fågelhem. Genom åren har hon inte bara ägnat sig åt skogsbruk utan även fördjupat sig i gårdens historia, till och med skrivit en bok om gårdens rika förflutna. Som en forskare inom 1700-talets historia vid Uppsala Universitet har hennes passion för historia alltid varit lika stark som hennes kärlek till skogen.

– Att vandra genom en skog är som att bläddra i en bok fylld med berättelser från gångna tider och bakom varje sten finns ett nytt blad.

Skogen är förändring och spännande, säger Ann-Marie.

Men skogsbruket har alltid haft ett klart syfte för henne – att säkerställa att gården fortsätter blomstra så att byggnader och vägar kan underhållas. Även om Ann-Marie är duktig på att mäta skog och se värdet i den, så är skogen inte bara en plats för affärer för henne. Som barn såg hon den som en magisk plats där tomtar och troll skyntades. Hennes far lärde henne och hennes syster att känna sig trygga i skogen, att bemästra sina rädslor och till och med hur man höll vildsvin borta genom att sjunga.

Hennes far, Arvid Petersson, var en handlingskraftig man med en passion för trä och skog. Trots att han förlorade tre fingrar i ung ålder, vilket ledde till att han lämnade byggbranschen, fortsatte han sitt arbete inom skog och trävaror. Det var han som grundlade sågverket i Hjärtevad, som idag ligger till grund för Vidas sågverk. Med gedigen kunskap om skogsbruk och vidareförädling har hennes far varit en stor förebild för Ann-Marie.

Arvids vision för gården var stor, trots dess förfallna skick när den köptes 1942. Han såg dess potential och rustade upp samtliga byggnader och fick gården att bli det fantastiska ställe det är idag.

Fastigheten är uppdelad i olika områden, vars namn som "kohagen" och "hästhagen" har gått i arv genom generationer. Betesmarker användes förr i tiden för att skapa en balanserad skogsmiljö, och Ann-Marie strävar efter att förmedla historien till sina barn och barnbarn.

GÅRDENS FRAMTID

Idag delar hon ägandet av gården med sina barn, vilka också är engagerade i skogens framtid. Ett av dem arbetar till och med inom EU i Luxemburg, vilket håller Ann-Marie uppdaterad om skogsfrågor på EU-nivå.

– De största förändringar som skett i skogsbruket sedan min barndom är främst den ökade automatiseringen och möjligheten att använda hela trädstammen för att minimera spill. Jag tycker att vi har goda kunskaper i Sverige om hur vi kan bruka skogen för att ta vara på så mycket som möjligt och för att få den att binda kol, både när den växer och när den skördats, säger Ann-Marie.

För Ann-Marie har övertagandet av gården i Fågelhem alltid varit en dröm, och nu lever hon och arbetar för att göra denna dröm till verklighet för även framtida generationer. 🌱

Ann-Maries livslånga engagemang för skogen och dess historia är lika djupt rotat som tallarna i Fågelhem.

”Att vandra genom en skog är som att bläddra i en bok fylld med berättelser från gångna tider”

Ann-Marie Peterson, skogsägare

MAGNUS BODARE
VD, Vida Borgstena

VD på Vida Borgstena sedan 2019, och produktionschef på Vida Borgstena mellan 2008-2019.

Vida Borgstena

Vida är Sveriges största sågverkskoncern med 12 sågverk i Götaland. I detta nummer av Vidanytt ska vi dyka ner i Vidas största sågverk – Vida Borgstena i Borås kommun.

INVESTERINGAR

Vida har stora ambitioner för framtiden och har därför gått in med ett stort investeringspaket värt 140 miljoner kronor i Borgstena. Vida Borgstena tog den 1 december 2023 sitt nya produktionstillstånd i anspråk, och växte med ytterligare ett skift.

– I Borgstena har vi färdigställt ett större investeringsprogram vilket möjliggör en produktionsökning med 40%, från 300 000 m³/år till 420 000 m³/år. Produktionstillståndet möjliggör en produktion av 500 000 m³ sågade och vidareförädlade trävaror, menar Magnus Bodare, VD Vida Borgstena.

I och med den ökade produktionen har Vida Borgstena rekryterat 23 nya medarbetare under hösten och är nu 110 anställda totalt.

– De nya medarbetarna har kommit in bra och vi är glada att vara i gång. Vi ser ljus på framtiden i Borgstena, avslutar Magnus.

På Vidas sågverk i Borgstena sågas och hyvlas grantimmer till konstruktionsvirke och takstolar till framför allt Storbritannien.

Varje dag lossas 84 bil och släp grantimmer (motsvarande 13 000 stock/dag) på Vida Borgstena och det genomsnittliga anskaffningsavståndet är 7 mil. Timret sorteras efter diameter och längd i ungefär 40 sågklasser som sågas batchvis utan omställning i såglinjen.

SÅGLINJE

Sågprocessen inleds med en 3-dimensionell mätning av varje stock. Utifrån detta beräknar datorer hur stocken ska sågas för att uppnå högsta värde på virket ur stocken. Såglinjen klarar att bearbeta upp till 20 stockar/minut vilket innebär 2 plankor/sekund ut ur sågen!

Såglinjen går sju dagar i veckan och ger ca 1 500 m³ sågat virke per dag.

55% av stockens volym blir virke, 15% sågspån och bark och 30% cellulosafälls som används för papperstillverkning. Sågspån och bark från processen används som bränsle för uppvärmning av lokaler och virkestorkar. I virkestorken blåser fläktar 80 ° våtemperatur genom virkespaketen i tre dygn för att få virket att torka ordentligt till rätt fuktkvot.

HYVLERI

För att uppnå den mått noggrannhet som krävs för industriellt byggande samt för att få en slätare och mer lätthanterlig yta hyvlas i princip allt virke. Maximal matning genom hyveln är cirka 300 meter/minut. Hyvel-linjerna går dygnet runt i 3-skift. I samband med hyvling kontrollerar maskiner hållfastheten i varje plank, detta för att säkerställa att den klarar bärighetskraven.

I Borgstena produceras årligen 75 miljoner löpmeter hyvlat virke, vilket motsvarar 1,8 varv runt jorden!

– Vi har en hög efterfrågan på sågade trävaror från våra kunder runt om i världen och för att tillgodose deras behov behöver vi växa tillsammans med dem. Vi har alltid prioriterat våra kunder och haft ett stort marknadsfokus, det tror vi är en av våra framgångsfaktorer, säger Magnus Bodare, VD Vida Borgstena. 🌲

Varje dag lossas 84 bil och släp grantimmer, motsvarande 13 000 stock/dag, på Vida i Borgstena.

75 miljoner

I Borgstena produceras årligen 75 miljoner löpmeter hyvlat virke. Det motsvarar 1,8 varv runt jorden.

Ett större investeringsprogram är färdigställt. Det möjliggör en produktionsökning med 40%.

Skogens vinterfåglar

När snön ligger vit och källden biter kan det vara svårt att föreställa sig hur skogen, gläntorna och hagmarken snart kommer att vara fylld med fågelsång. Men för den som tittar och lyssnar noga finns många av södra Sveriges skogsfåglar att upptäcka även vintertid. De som klarar sig är naturligtvis de arter som anpassat sig efter livet på

våra breddgrader – och som kan hitta mat året runt. Många fåglar tappar lite av sin lyster och färg i fjäderdräkten under vintermånaderna, vilket kan göra det till något av en sport att artbestämma dem. Koppla på fågelblicken på nästa skogspromenad – kanske ser du något oväntat bland gran och fur? 🌲

Strömstare

Om du har strömmande åretrunt-öppet vatten genom din mark kan du hålla utkik efter naturens egen isvaksbadare. Strömstaren är något så ovanligt som en tätting som gillar att dyka och simma, trots att den är närmast släkt med trastar, starar och flugsnappare. Den jagar insektslarver på botten av vattendrag och kan stanna under ytan i cirka 10 sekunder, både tack vare en extra vattenavstötande fjäderdräkt, men också tack vare förmågan att binda extra mycket syre i blodet.

Järpe

En sympatisk hönsfågel som lever i par under större delen av året, inte bara under häckningstid. Järpen förknippas framför allt med granskog, är mycket stationär och bildar drygt 20 hektar stora revir. Ofta rör de sig inom mycket begränsade områden och flyger inte särskilt långt om den skräms upp. Därför kan du oftast räkna med att se samma Järpe på ungefär samma plats under nästa skogspromenad. Har du ett albestånd nära dina granar? Då trivs Järpen även på vintern, då den kan kalasa på hängen och knoppar.

En praktfull och färgstark fågel, året runt. Visste du att Nötskrikan är Sveriges talrikaste kråkfågel, med cirka 300 000 häckande par? Det gör den vanligare än flockfåglarna kråka och kaja. Dess eventuella anonymitet kan bero på att den helst håller sig i skogen, där den kan lägga upp lager av ekollon och annan mat att kalasa på under vintern.

Nötskrika

Sidensvans

I södra Sverige ser vi den här märkvärdiga fågeln bara under vintrarna, ibland i invasionsliknande mängd, ibland inte alls. Den festar på rönnbär och oxel som blivit kvar när stararna flyttat söderut och äter sin egen vikt varje dag! Ibland kommer ett och annat jäst bär med, vilket gör att Sidensvansar inte sällan uppvisar ett påtagligt berusat beteende. Då faller den lätt offer för rovfågel, men även självförvållade olyckor.

VIDAKRYSSET

[illegible]

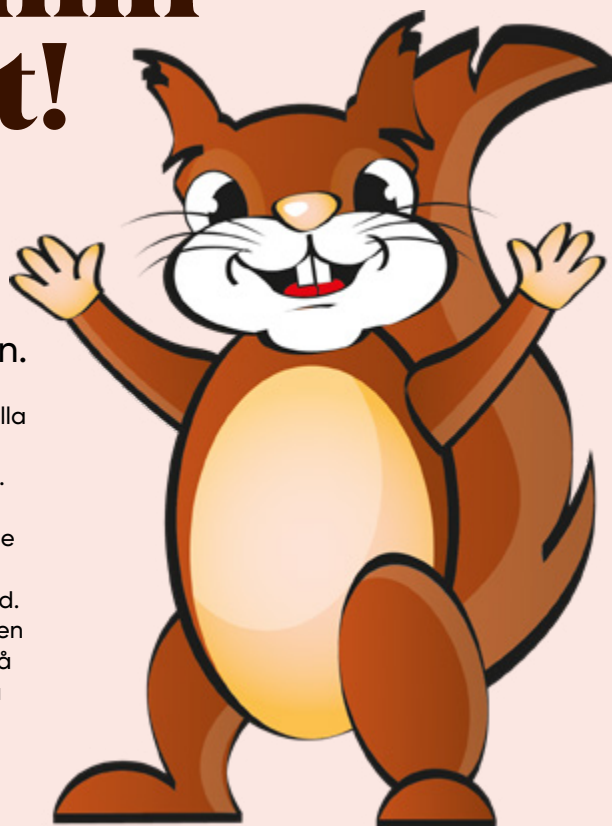
Nötter är min favoritmat!

Brukar du hänga ut mat till fåglarna på vintern? Även vi ekorrar kan ha svårt att hitta mat när det ligger snö på marken.

På vintern vräker vi ekorrar i oss kottefrön för att hålla värmen. Visste du att vi vet hur man skalar kottar? Det tar ungefär 7 minuter för mig att skala en kotte. Jag börjar med att hålla kotten med basen uppåt och öppnar fjällen nedifrån så att jag kommer åt de två frön som finns i varje gömma.

Men bjuder du mig på nötter så blir jag superglad. En enda hasselnöt ger mig lika mycket energi som en hel grankotte. Allra gladast blir jag om du bjuder på hasselnötter, solrosfrön och valnötter. Det är riktiga delikatesser för oss ekorrar!

Skicka gärna in en bild på er ekormatare eller när ni lägger ut nötter till mig, så skickar jag en liten present till er. Skicka bilden till vidar@vida.se

"Du kan enkelt göra en ekormatare att hänga ute i trädet till mig. Allt du behöver är en glasburk, slitstarkt snöre och en grov pinne"

Vidar, hungrig ekorre

Vill du se mer från Vida? Följ oss på sociala medier!

Vidaibilder

Vida Gruppen

Vida Gruppen

Lyssna på vår podd **Växande värden** om nyttan med skogen. Finns där poddar finns.

Scanna koden

Håll dig uppdaterad om det senaste från Vida genom att prenumerera på vårt **nyhetsbrev**.